

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Національний фармацевтичний університет

Кафедра ботаніки

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної internet-конференції

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

**«ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ
ИССЛЕДОВАНИЯ ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ»**

**"INVESTIGATIONS OF MEDICINAL PLANTS –
THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS"**

20-21 березня 2014 року

м. Харків, Україна

Харків 2014

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Національний фармацевтичний університет

Кафедра ботаніки

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної internet-конференції

20-21 березня 2014 року

м. Харків, Україна

Видавництво НФаУ

Харків 2014

УДК: 615:581/.582

Редакційна колегія: проф. Гонтова Т. М. (голова), доц. Кічимасова Я. С., ас. Опрошанська Т. В.

Укладачі: Кічимасова Я. С., Опрошанська Т. В.

Відповідальний секретар: Кічимасова Я. С.

Теоретичні та практичні аспекти дослідження лікарських рослин : матеріали I Міжнародної науково-практичної internet-конференції (м. Харків, 20-21 березня 2014 р.) /редкол. : Т. М. Гонтова, Я. С. Кічимасова, Т. В. Опрошанська. – Х. : Вид-во НФаУ, 2014. – 282 с.

Збірник містить матеріали I Міжнародної науково-практичної internet-конференції студентів, магістрантів, аспірантів, викладачів, науковців та практиків.

Розглянуто питання щодо визначення місця ботаніки у підготовці спеціалістів фармації, висвітлення напрямків наукової роботи спеціалістів фармацевтичної галузі, що стосуються питань фармакогностичного вивчення лікарських рослин та лікарської рослинної сировини, розробки рослинних субстанцій на їх основі, проведення контролю якості сировини, субстанцій та препаратів України, країн ближнього та дальнього зарубіжжя.

Для широкого кола наукових, науково-педагогічних і практичних працівників, що займаються питаннями ботаніки, фармакогнозії та фармації в цілому.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК: 615:581/.582

Грецько-латинські префікси в ботанічних термінах

Доля В.С., Мозуль В.І., Шкроботько П.Ю.

Кафедра фармакогнозії, фармакології та ботаніки

Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя, Україна

shkrobotko@ya.ru

Наукова мова ботаніки різнорідна [3]. Вона складається із багатьох підмов: загальнолітературної, медичної, біологічної, фармацевтичної і термінів та понять, які властиві самій мові ботаніки [2, 3]. В ботанічній мові слід відмітити терміни які є основними поняттями ботаніки і номенклатуру, в якій наведені ботанічні об'єкти – назви рослин в основному грецько-латинського походження і мов: іспанської, французької, арабської та інших [2]. В науковій роботі та в навчальному процесі ботаніки та фармакогнозії латинізовані назви рослин підкреслюють особливі ознаки рослин. Частіше з цією метою використовуються латинізовані корені грецьких слів в якості термінологічних елементів складних слів, наприклад, *antos* – квітка (лат. *flos*, - *oris*, *m*), *phyll-*, *phyllus* – лист (лат. *folium*, *i*, *n*). Вони входять терміноелементом в складні родові або видові назви, наприклад, *Helianthemum* – сонцездів (Helios - сонце, *anthos* – квітка); *glycyphyllon* – солодколистий (гр. *glykeros* – солодкий, *phyllon* – лист); *platyphylloides*, *a*, *um* – широколистий (*platy* – широкий, *phyllon* – лист, *-oides* – суфікс – подібний) [2, 4].

Префікси перед коренем додають особливу деталізацію та характерну ознаку рослині. Грецько-латинські префікси формують велику кількість ботанічних назв. Префікси поділяють на ідентифікуючі, кількісно-якісні, із запереченням, з територіальним значенням [3]. Відмічаються також префіксально-суфіксальні утворювальні складові [2].

На нашу думку найбільш поширеними є якісно-кількісні префікси. Вони широко використовуються в основних поняттях, наприклад з префіксом *poly* – багато:

- поліморфізм – від грец. *polys* – багато і *морфе* – форма, наявність у межах популяції особин з відмінними ознаками;
- поліембріонія – від грец. *polys* – багато і *embriop* – зародок, розвиток кількох зародків в одній насініні [1].

З префіксом *mono* – один: мононуклеотид – від грец. *monos* – один, лат. – *nucleos* – ядро, сполука з вмістом вуглеводу, залишком фосфорної кислоти і похідним пурину [1]. З префіксом *di* – два: дициклічні квітки, від грец. *di* – два і *kuklos* – коло, квітки у яких елементи, розташовані в двох колах (напр. у кропиві дводомної) [1]. Префіксальні грецько-латинські терміноелементи зустрічаються в родових назвах:

- *Bidens*, *-entis* (лат. *bis* – два, *dens*, *dentis* – зуб);

- Monotropa, -ae (грец. mono – один, tropos – спосіб життя);
- Polygonum, -i (грец. polys – багато, gony, -atos – вузол).

Ще частіше якісно-кількісні префікси застосовуються в формуванні видових епітетів [4]. Вони вказують характерні морфологічні ознаки рослин, наприклад, з префіксом poly: polystachia, від грец. polys – багато, stachia – китиця – багатокитицевий, tetraphyllus, від грец. tetra – чотири, phyll – листок – чотирьохлистковий, uniflorus, від лат. uni – один, florus, oris – квітка – одноквітковий, dioicus, від грец. di – два і oikos – дім, середовище – дводомний, trifolius, a, um – трилистий (від грец. tri – три, лат. folium, i, n – лист), tetrandrus – чотирьохтичинковий, від грец. tetra – чотири, andr – тичинка.

Префікс грецького походження pseudo – в ботанічних термінах і назвах рослин перекладається як несправжній, наприклад:

- Iris pseudoacorus L. – півник несправжньоаірний;
- Acer pseudoplatanus L. – дослівно клен несправжньоплатановий;
- Robinia pseudoacacia L. – робінія псевдоакація.

Префікс pseudo – як калька увійшов в інші мови: англійську – false Acacia – несправжня акація, німецьку Falsche Akazie – несправжня акація, французьку Robinia faux-acacia. А в іспанській мові під несправжніми акаціями – falsas Acacias, мають на увазі три дерева родини бобових: Robina pseudoacacia L. Sophora japonica L. та Gleditsia triacanthos L. – гледичія колюча, дослівно триколюча.

Знання префіксів в назвах рослин підвищує якість навчального процесу.

Висновки

Префікси приєднуються до іменникових латинських і грецьких коренів, утворюючи іменники та прикметники. Знання студентами словоутворюючих елементів – латинських та грецьких коренів, префіксів і суфіксів в назвах рослин підвищить поглиблене засвоєння наукової ботанічної термінології.

Література

1. Барна М.М. Ботаніка. Терміни. Поняття. Персоналії / М.М. Барна // Київ : Центр Академія, 1997. – 272 с.
2. Гриценко С.П. Латинська мова для студентів-агробіологів / С. П. Гриценко, О.Ю. Балалаєва // Київ : Центр навч. літ., 2006. – 384 с.
3. Кузнецова Е.В. Международные наименования цветковых растений в аспекте номенклатурной номинации : канд. дисс... филол. наук. – Саратов, 2004. – 255 с.
4. Світлична Є.І. Латинська мова / Є.І. Світлична, І.О. Толоч // Київ : НФаУ. – 400 с.

ЗМІСТ

Секція 1. Місце ботаніки у підготовці спеціалістів для галузей фармації

Anatomical distinction of underground organs (rhizome or root) of <i>Viola odorata</i> L. Budzianowska A., Wiśniowiecka M., Budzianowski J.....	4
Морфолого-анатомічний аналіз як важливий метод ідентифікації та стандартизації лікарської рослинної сировини Вовк О.Г., Котов А.Г.....	6
Комплексний підхід до викладання базових дисциплін при підготовці фармацевтів у вищих навчальних медичних закладах Гарець В.І., Кононова І.І., Майор В.В., Колосова І.І.....	8
Фармацевтична ботаніка, як загальнотеоретична і професійно орієнтована дисципліна Гонтова Т.М., Сіра Л.М.....	10
Місце ботаніки у підготовці спеціалістів для галузей фармації Золотайкіна М.Ю., Тюкіна В.М.....	11

Секція 2. Біохімія рослин.

Порівняльне дослідження ефірної олії чебрецю і материнки Мазулін О.В., Доля В.С., Мазулін Г.В., Тану Аху Розін.....	13
--	----

Секція 3. Питання термінології та систематики рослин.

Систематика роду Буквиця (<i>Betonica</i> L.) Грицик А.Р., Сас І.А.....	15
Грецько-латинські префікси в ботанічних термінах Доля В.С., Мозуль В.І., Шкроботько П.Ю.....	19
Междисциплинарная научная лексика фармакогнозии и анатомии человека Доля В.С., Шевченко И.Н.....	21
Систематика видів роду <i>Valeriana</i> L. Доля В. С., Шкроботько П. Ю.....	23

Секція 4. Пошук та вивчення нових перспективних лікарських рослин.

Fatty acids of <i>Artemisia nutans</i> willd. Herb Kovaleva A.M., Ochkur O.V.....	25
--	----